

ja en amen was, ook voor hemzelf gelovige onderwerping aan het Woord van de belovende God. Hij wist toen, wat er gebeuren ging. Hij zag zich toen prijsgegeven aan hoon en smaad. Ja, hij zag zich ambtelijk weggescholden van de kansel. En hij onderging de smart, dat een van zijn eigen collega's mede het kerkelijke doodvonnis over hem uitsprak, een mede-dienaar des Woords, wiens prediking ook steeds heeft gehad het fundament van de waarachtig belovende God in Christus, maar die in de ure der beproeving er niet voor bleek te staan. En hij ervoer de smart, dat velen hem nu niet meer ontvingen als een getrouw dienaar van Christus, maar hem uitwierpen en hem niet meer kenden. En deze smartenweg naar het vlees, om de heirbaan van het Woord Gods vrij te houden, en over de zielen te waken, waarover hij een keer rekenschap zou moeten afleggen, deze smartenweg naar het vlees, om de gloriewegen van de Geest open te houden in het midden der gemeente, heeft hem ook naar het lichaam verteerd, en hem vóór de tijd oud gemaakt. Want Ds Holwerda was een Fries. Hij verborg zijn smart, en hij droeg zijn leed alleen. Hij kon geen tranen schreien, terwijl zijn ziel overstelpst werd. Hij werd stil, en verwerkte het in slapeloze nachten. Maar wie dicht bij hem heeft gestaan in die tijd, die weet, hoeveel hij geleden heeft, en hoezeer hij gewond was door het onrecht hem aangedaan, het onrecht, dat zijn schorsers niet eens meer de moeite namen, om naar hem te luisteren, naar zijn aan de Schrift ontleende argumenten, 't onrecht, toen later al duidelijker bleek, dat men er zelf niet voor bleef staan voor wat men gezegd had waarheid Gods te zijn. De zedelijke crisis in de Gereformeerde kerken heeft zijn rechtvaardige ziel gekweld. Hij was zo oprecht, zo eerlijk, zo trouw! Want hard werken vermoordt de mens niet. Ook een eerlijke strijd kan hij verdragen. Maar onrecht door de broeders aangedaan, en door broeders te worden weggescholden als een ketter en een scheurmaker, terwijl overal de bewijzen te zien zijn van ambtelijke trouw aan Christus, dat is een pijn die blijvend de ziel verwondt. En dan zijn ziel, eerlijk en trouw, en hunkerend naar liefde en gemeenschap, en zo volkomen verknocht aan zijn gemeente. Maar Ds Holwerda is beproefd gebleken. En in die beproeving heeft God hem ook gerechtvaardigd, want de kerk bleef, en de kansel bleef, en de getrouwen erkenden hem nog als dienaar van Christus. En deze, tot reformatie gekomen kerk van Amersfoort, heeft hij lief gekregen met een nieuwe liefde. En hij bleef ook als professor in Kampen komen, en hij bleef preken, en onderhield zijn contacten en was voor velen nog een herder. Het was hem altijd een feest weer op de Amersfoortse kansel te staan.

En nu wij zo plotseling staan voor zijn sterven, nu moeten wij oppassen voor één ding. Wij moeten zijn sterven niet losmaken van het Woord Gods. Wij geloven, dat de Here Zijn kerk tot reformatie bracht. Daarvoor heeft de Here ook Ds Holwerda als één van Zijn instrumenten willen gebruiken. De Heere kende hem — Hij weet immers wie de Zijnen zijn? — en de Here kende ook zijn krachten, want Hij gaf hem die Zelf, en de Here wist ook, dat deze strijd al die gegeven krachten zou verteren. Maar de Here nam hem, en zette hem soeverein aan Zijn front. En wij zien nu, welke offers het kosten gaat, als het gaat om een reformatie der kerk. En wij verstaan nu, dat dit geschied is om o n z e n t w i l. De Here heeft hem en Prof. Schilder tot een p l e n g o f f e r gemaakt, opdat wij in vrijheid de Here weer mochten dienen. En als de Here ons laat zien, welke offers het kost, om aan Zijn Woord doortocht te verlenen in de gemeente, en in de wereld, wel, dan krijgt het sterven van Prof. Schilder, en van Prof. Holwerda voor ons een ontzaglijk diepe klank: om ootmoedig te wandelen met onze God, om in waarachtige bekering voor Hem te leven, en Zijn Woord te bewaren, en volstandig vruchten te dragen. Zouden wij dat niet doen en de Here niet om waarachtige bekering bidden, dan zouden deze offers tevergeefs zijn gebracht, tevergeefs in deze zin, dat zij niet vruchtbaar zijn geworden tot onze zaligheid. Maar niet tevergeefs in deze zin, dat de Here Zich verschrikkelijk vertoort over een volk, dat in de strijd om het Woord Gods te bewaren, niet navolgt het geloof harer voorgangers, ziende op de uitkomst hunner wandeling, hoe hun sterven was het sluitstuk van heel hun ambtelijk verkeer in ons midden. Want ook Ds Holwerda is gestorven, zoals hij geleefd heeft, in het geloof aan de waarachtig belovende God in Jezus Christus. Dat was ook voor hem ja en amen. En toen de storm opstak, en hij er in gedreven werd, is hij beproefd gebleken. Hij was getrouw tot in de dood. Wat hem betreft, ook zijn schorsers hebben hem moeten dienen. Zij hebben de vuren wel heet gestookt, want zij banden hem weg uit de familiekring. Maar zo heeft God hem gemaakt tot een getrouw getuige. Het verlies is groot en rouw vervult ons hart. Maar al wie beproefd gebleken is, en alzo tot de zaligheid komt — wel, de Naam des Heren zij geprezen. En als Hij vandaag in ons midden nog zulke getrouwe getuigen formeert, laten wij dan de Here vuriglijk bidden, of Hij ons blijft schenken getrouwe dienaren des Woords, om Zijn Woord te spreken, zoals het vandaag gesproken moet worden tot onze volharding, en onze zaligheid, of Hij het predikambt onderhoude, waardoor ons gewezen wordt spoor en loop en baan

naar de toekomst van Christus. Broeders, sluit de gelederen, geeft elkander de hand, en volhardt in het gebed en voor de kerken, en voor de Theologische Hogeschool, en voor de gezegende loop van het evangelie tot aan de einden der aarde. Gedenkt ook zijn vrouw en kinderen in Uw gebeden, want zij zijn U toevertrouwd. En de God aller genade zij met ons. Here, ontferm U onzer, maak ons Uw wegen bekend, en ontsluit Uw hand, en vervul al onze nooddrift. Onze Vader, Die in de hemelen zijt. v. d. B.

## GRONINGER Brieven

Amice frater,

Zo maakte ik mij gereed voor U mijn brief te ontwerpen — en daar kwam, weer als een donderslag bij heldere hemel, het dieptreffend bericht, dat aan ons volk prof. Holwerda werd ontnomen. Plotseling, terwijl hij bezig was met een artikel voor ons blad.

Wij treurden, toen prof. Greijdanus door de Here werd opgeroepen, maar wij waren op die zware slag voorbereid, en hoe lang was hij voor ons gespaard.

Vier jaar later het plotseling heengaan van prof. Schilder en hoe hebben wij geweend. En nauwelijks verliep weer een maand, of wij worden weer in diepe rouw gedompeld. Prof. Holwerda in het midden zijner jaren uit ons midden als weggerukt.

Wij mensen, die in couranten schrijven, zien ons meermalen geroepen te spreken over de groten onder ons, die vielen.

En ach — dat wordt soms haast routinewerk. Daar zijn van die geknipte zinnnetjes, die voor alle gevallen passen. Wij zeggen die uit en gaan over tot de orde van de dag.

Het leven is nu eenmaal zo, en het kan ons maken zo hard. Zo hard, dat wij de stem, die uit dit alles tot ons komt, voor ons zelf feitelijk niet ter harte nemen. Ook al is het slot als een cliché: laat ons bedenken, hoe kort en zwak ons leven is.

Maar valt het een ieder van ons nu niet zwaar zelfs een enkel woord te spreken of te schrijven? Het is als de psalmist klaagt: Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.

En wie denkt nu niet aan dat zwaar beproefde kind des Heren, voor wie op één dag de ene zware slag na de andere viel, wie alles op één moment werd ontnomen? Wat zou hij zeggen?

De Here gaf, Hij nam, Zijn Naam zij geloofd.

Wij denken aan al hetgeen ook prof. Holwerda voor ons was.

In al onze armoede en in al onze strijd, in al onze zware beproevingen, in al de aanvallen van binnen en van buiten gevoelden wij ons toch rijk gezegend. Want de Here gaf ons enkele mannen van hoge staat, klein voor God; toch sterk door alles wat Hij hen schonk, voor welk bezit wij de Here al de dag weer dankten. Prof. Greijdanus viel; het was een zwaar verlies. Maar hadden wij niet prof. Schilder? Hij werd weggerukt, wij weenden; maar dan bedachten wij: toch is daar nog prof. Holwerda, en wat mochten wij niet veel van hem verwachten.

En nu — ook hij werd ons ontnomen. Wat wil de Here ons in dit alles zeggen? Deze vraag mogen wij doen, als wij onze knieën buigen in diepe nood, voor de Koning der kerk. Die ons uit het diensthuis uitleide, en nu ons zo zwaar beproeft.

Zware slag, zo las ik in een christelijk dagblad, zware slag voor de gereformeerden, art. 31.

De man, die dit schreef, besefte niet, dat het een zware slag is voor ons volk, ons gehele volk, als God de Here in dagen van grote afval van vertrouwen op mensen, die Hem niet kennen en al maar pochen op eigen kracht, Zijn getrouwe getuigen wegneemt, hun stem het zwijgen oplegt, en zwaar treft, die naar Zijn Woord willen wandelen en getrouw Zijn Naam belijden.

Nog schreef dat blad: prof. Holwerda was wat pessimistisch. Als iets op verharding wijst, dan is het dit. Want dat pessimisme was het zien van de tekenen der tijden en het wijzen op de verwachting, die onze vaders in hun zware kamp tegen een wereldkerk en een wereldstaat, zo heerlijk tot uiting brachten in hun belijden en niet minder in hun ziekentroost: De Here komt en Hij zal recht doen.

Wij verwachten, ook al schijnt alles tegen ons, de Here Jezus Christus in de dag Zijner toekomst. Ja kom, o Here Jezus!

Was dat pessimisme? Daar is geen sprake van. Dat is de rijkste troost en de heerlijkste blijdschap in alle druk en in alle lijden.

Ik hoorde voor de radio in een gezelschap van liberalen en socialist, juist een christelijk politicus roemen over het idealisme van de Amerikanen. Zie — dat is het, wat ons in deze dagen benaauwt.

Hoe ver zijn wij afgegleden, als ons optimisme hierin zou bestaan, dat die Dag des Heren, als Hij verschijnt op de wolke, stellig nog wel wat zal uitblijven. Dat er nog veel tijd zal zijn om de wereld te maken zonder vrees en gebrek, en dat een wereldvrede kan worden ingewacht, die alle volken zegenen zal.

Dan zeggen wij met Psalm 32: Des Heren Woord is recht en al zijn werk getrouw. Laat de ganse aarde voor de Here vrezen, laat alle inwoners van de wereld voor Hem schrikken, want Hij spreekt en het

is er, Hij gebiedt en het staat er. De Here vernietigt de raad der heidenen. Hij breekt de gedachte der volkeren, maar de raad des Heren bestaat in der eeuwigheid, de gedachten zijns harten van geslacht tot geslacht. Welgelukzalig is het volk, welks God de Here is.

Een koning wordt niet behouden door een groot heir, een held wordt niet gered door grote kracht, het paard feilt ter overwinning en bevrijdt niet door zijn grote sterkte. Zie des Heren oog is over degenen, die Hem vrezen, op degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen.

Wij mogen ons rekenschap geven van al datgene, wat de Here onze God ons in prof. Holwerda schonk. Wij behoeven ons niet te onthouden van te spreken over wat wij nog van hem hadden verwacht.

Maar laat ons nu voor alles nazeggen, wat het Woord Gods ons voorzeft.

Laat ons woord zijn het Woord der Schrift.

Ons gebed: Uw goedertierenheid Here zij over ons, gelijk als wij op U hopen.

De Here heeft zeker een twist met Nederland, dat Hij rijker in alle Reformatie, die Hij in de loop der tijden schonk, zegende dan één volk ter wereld. En dat nu in zijn overgrote meerderheid Hem of niet meer kent, of Zijn Woord verdraait, of het nog christelijk woord vermengt met dat der wereld.

De Here onze God zendt ons zware beproeving. Hij lijdt ons in een diepe weg. Hij ontnemt ons veel, waarover wij ons hartelijk verblijdden.

Was het in elke Reformatie, die Hij ons volk schonk, anders?

Ik denk nu aan een der bangste tijden, toen de kerk des Heren hier had te kampen met een machtige wereldstaat en een machtige wereldkerk. Toen alles nog als hopeloos scheen, werd de man, waarop de kleinen in den lande hun vertrouwen stelden, uit hun midden weggerukt. De vader des vaderlands. Mijn God, zo was zijn laatste woord, ontferm u over mij en over mijn arme volk.

Er is in onze dagen in een christelijk blad gezegd, dat wij maar niet moeten spreken over de lessen der historie. Zijn die er toch niet?

Ik geloof, dat de Here ons steeds weer zeggen wil: richt Uw oog op Mij. Hij, de Here, zal het doen.

Wij mogen wenen als mensen, die ons lief waren, vielen. Hij nam hen weg. Op Zijn tijd. Wij mogen zwaar worden getroffen, alsof alles zou inzinken, waarop wij onze blijdschap richtten. Hij regeert, en Hij zorgt voor Zijn kerk. Hij zal het doen.

Wat is het Woord Gods toch rijk aan deze onze enige troost in al onze smart.

Wat zegt Psalm 34? Deze ellendige riep en de Here hoorde en Hij verloorste hem uit alle zijn benauwdheden. De Engel des Heren legt zich rondom degenen, die Hem vrezen en rukt ze uit. Smaakt en ziet dat de Here goed is; welgelukzalig is de man, die op Hem vertrouwt.

Prof. Holwerda is nu bij de Here in Zijn zaligheid. Kon hij nog eens tot ons spreken, hij zou ons troosten, zoals hij dat kon; hij zou ons vermanen: ziet nu naar het Woord des Heren en vertrouwt alleen op Hem.

Wat Hij doet is welgedaan. Wentelt uw weg op de Here en vertrouwt op Hem; Hij zal het maken. Het heil der rechtvaardigen is van de Here, hun sterkte in tijd van benauwdheid; en de Here zal hen helpen en zal ze bevrijden. Hij zal bevrijden van de goddelozen en zal hen behouden, want zij betrouwen op Hem.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen MARNIX.

## ALMANAK F. Q. I. 1953

De administratie van de Almanak voor 1953 van het Studentencorps „Fides Quadrata Intellectum” te Kampen deelt mede, dat deze Almanak tengevolge van het plotseling overlijden van Prof. Holwerda, behalve aan de nagedachtenis van Prof. Dr K. Schilder, tevens aan die van eerstgenoemde zal worden gewijd. Wij rekenen erop, dat degenen, die zich reeds voor een exemplaar van de „Schilder-Almanak” opgaven, zonder nader bericht hunnerszijds genoteerd willen worden voor de „Schilder-Holwerda-Almanak”.

Ons is gezegd, dat de opzet hiervan gelijk zal zijn aan die van de Almanak, welke ter gedenkenis van Professor S. Greijdanus is uitgegeven in 1948. Dus zal niet, zoals in ons vorige berichtje werd gesteld, „speciaal aandacht gegeven worden aan wat K. S. voor het studentenleven heeft betekend en nog betekent”, maar zullen de artikelen een populair-wetenschappelijk karakter dragen, en daarom leesbaar voor een ieder.

De prijs zal ca. f 8.— bedragen. Door Uw intekening maakt U het ons mogelijk deze Almanak tegen genoemd bedrag uit te geven. Aanmelding kan nog geschieden tot 31 Mei a.s. bij student H. J. Solle, Wilhelminalaan 12, te Kampen.

C. BAKKER, Hoofddadm.

Hiermede vervalt onze vorige mededeling.

Plaatselijke kerkbladen worden verzocht dit bericht over te nemen.

## Profe

Bij het de Maand beminde I gen achte panle kr dag blijve waren re „Seminar dag met deze dag in plaats doden te college Sc den meem Oude Tes staan, zo, der zeide als studen te mogen lijk van h ren de be groeide d fessor in pelijke b denten stu pen, die e nemen, o kunnen w Woord G moningen gevraagd ervan? N leest u m Daarna: Tenslotte: eindelijk met verla steeds m wege de eigen, lot Daaron omdat hie juist als zijn woor zijn schaj geepend Schriften zijn binne viel het kudde in

We laz blad, dat verschijnt

Op M broeder dagavon kwam t een nie meerde roepen bloet va en veert Wij d aan de gische ken in vrtender Dit is reforme tot hoge begrippe duizende Greijdan tijd, we nam de slag vo ander h en in zi dat het is, werd gaan, e ben Hol ster aar verdwen Ik we onder z eens in van de Oud Te geschoot weten v vakten dominee slaagd, een bril met een formeer ons art werda, duidelij